

ஆறு இந்திய மாநிலங்களின் சந்தைகளில் கிடைக்கும் மெடிகல் அபார்ஷன் ட்ரக்ஸ், 2020

இனப்பெருக்க சுகாதார சேவைகளுக்கான அடிப்படைக் கோட்பாடு (எ.பி.ஹெச்.ஆர்.எஸ்) இந்தியா, தமிழ்நாட்டின் சந்தைகளில் மெடிகல் அபார்ஷன் (எம்.ஏ) ட்ரக்ஸ் கிடைப்பதை மதிப்பிடுவதற்கான ஒரு ஆய்வை மேற்கொண்டது. மூன்று மாத காலப்பகுதியில் (ஜனவரி-மார்ச் 2020), எம்.ஏ. ட்ரக்ஸ் கிடைப்பதில் ஏற்படும் சிக்கல்களைப் புரிந்துகொள்ள தமிழகத்தின் ஐந்து நகரங்களில் உள்ள 250 கெமிஸ்ட்ஸ்களுடன் பேசினோம். இந்த ட்ரக்ஸ் கிடைப்பதில் ஆய்வின் முக்கிய கண்டுபிடிப்புகளைச் சுருக்கமாகக் கூறுகிறது மற்றும் வளர்ந்து வரும் பிரச்சினைகளுக்கு தீர்வு காண சில பரிந்துரைகளை முன்வைக்கிறது.

நாங்கள் ஏன் இந்த ஆய்வை நடத்துகிறோம்?

2019-இல், ப்ரதிக்யா கேம்பைன் பாலின சமத்துவம் மற்றும் பாதுகாப்பான அபார்ஷனுக்கு, நான்கு இந்திய மாநிலங்களில் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் கிடைப்பதை மதிப்பீடு செய்ய ஒரு ஆராய்ச்சி நடத்தியது. இந்த கண்டுபிடிப்புகள், ராஜஸ்தான் மற்றும் மகாராஷ்டிரா ஆகிய மாநிலங்களில் ஆய்வு செய்யப்பட்ட¹ நான்கு மாநிலங்களில் இரண்டு மாநிலங்களில் எம்.ஏ. ட்ரக்ஸ்களின் பெரும் பற்றாக்குறையை வெளிப்படுத்தியது. பெரும்பாலான கெமிஸ்ட்ஸ் சுட்டிக்காட்டியுள்ளபடி பற்றாக்குறைக்கான முக்கிய காரணம், எம்.ஏ. ட்ரக்ஸ் இருப்புச் சுற்றியுள்ள சட்டதடைகள் ஆகும். நான்கு மாநிலங்களில் உள்ள 56% கெமிஸ்ட்ஸ், மற்ற ஸ்கெடியூல் ஹெச் ட்ரக்ஸ்களுடன் ஒப்பிடுகையில் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் அதிகமாக கட்டுப்படுத்தப்படுகின்றன என்று தெரிவித்தனர். இந்தியாவில் பெரும்பாலான அபார்ஷன்கள் (81%) எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் பயன்படுத்தி செய்யப்படுகின்றன என்று குறிப்பிடப்பட்டன, அதன் இருப்புப் பற்றாக்குறை, இந்தியாவில் பெண்களுக்கு வேறு தேர்வு இல்லாததும்² அபார்ஷன் நாடுவதையும் குறிக்கிறது. முக்கிய மாநிலங்களில் போக்குகள் மற்றும் நிலைமையைப் புரிந்து கொள்ள, ப்ரதிக்யா கேம்பைன் செயலாளர் குழுமம் மற்றும் பங்குதார அமைப்பு செயலகத்தை நடத்தி வரும் எ.பி.ஹெச்.ஆர்.எஸ் இந்தியா, தமிழ்நாடு உட்பட ஆறு புதிய இந்திய மாநிலங்களில் இரண்டாம் கட்ட ஆய்வை மேற்கொண்டது.

ஆய்வின் நோக்கங்கள்

சந்தையில் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ்களின் தற்போதைய நிலையை சரிபார்த்து புரிந்து கொள்ள

எம்.ஏ ட்ரக்ஸ்களை இருப்பு வைத்தல் / இருப்பு வைக்காததற்கான முக்கிய காரணங்களை புரிந்து கொள்ள

தயாரிப்பு (முதன்மை பயன்பாடு, ட்ரக்ஸ் மற்றும் காஸ்மெட்டிக்ஸ் சட்டம் மற்றும் டிஸ்பென்சிக் மீதான விதிகள் போன்றவை) மற்றும் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் விற்பனை தொடர்பான உண்மையான நடைமுறை பற்றிய கெமிஸ்ட்ஸ் அறிவை மதிப்பிடுவதற்கு

எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் விற்பனை மற்றும் விநியோகம் தொடர்பான, ஸ்டேட் மற்றும் டிஸ்ட்ரிக்ட் ட்ரக் அத்தாரிட்டிகளுடன், கெமிஸ்ட்ஸ்களின் அனுபவங்கள் / ஊடாடல்களைப் புரிந்துகொள்ள

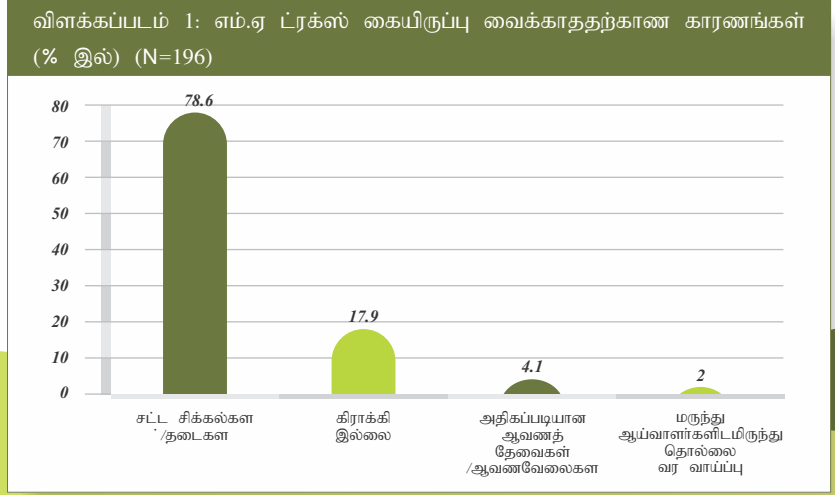
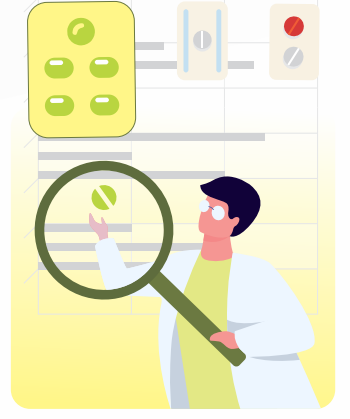

அட்டவணை 1: ஆய்வில் உள்ளடக்கப்பட்ட மாநிலங்கள் மற்றும் நகரங்கள்	
மாநிலங்கள்	உள்ளடக்கப்பட்டுள்ள நகரங்கள்/துணை மாவட்டங்கள்
தமிழ்நாடு	சென்னை, கோயம்புத்தூர், மதுரை, திருச்சிராப்பள்ளி மற்றும் திருப்பூர்

முக்கிய கண்டுபிடிப்புகள்

தமிழகத்தில் 2% கெமிஸ்ட்ஸ் மட்டுமே எம்.ஏ ட்ரக்ஸ்களை இருப்பு வைத்து இருப்பதாக தெரிவித்தனர்

83% கெமிஸ்ட்ஸ் எம்.ஏ சட்டபூர்வ தடைகள்/ சிக்கல்கள் அதிகப்படியான ஆவணங்கள்/ ஆவணவேலைகள் என்று பதிவிடுகின்றனர் ட்ரக்ஸ்களை இருப்பு செய்யாததற்கான காரணங்களாக

*பல பதில்கள் ஏற்றுக்கொள்ளப்பட்டன

65% கெமிஸ்ட்ஸ் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் மற்ற ஸ்கெடியல் ஹெச் ட்ரக்ஸ்களுடன் ஒப்பிடுகையில் அதிகமாக கட்டுப்படுத்தப்படுகின்றன என்று தெரிவித்தனர்

53% கெமிஸ்ட்ஸ் தெரிவித்தனா எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் பாலியல்-தோந்தெடுக்கப்பட்ட அபார்ஷன்களுக்கு பங்களிக்காது என்று

இந்தியாவில் அபார்ஷன் சட்டபூர்வமானது பற்றி கெமிஸ்ட்ஸ் அறிவார்களா?

தமிழகத்தில் 75% கெமிஸ்ட்ஸ் அபார்ஷன் சட்டப்படியானது என்று தெரிவித்துள்ளனர். அபார்ஷன் சில நிபந்தனைகளின் கீழ் சட்டபூர்வமானது என்று 73% பேர் தெரிவித்துள்ளனர். தமிழகத்தில், அபார்ஷன் சட்டவிரோதமானது என்று கூறிய 30% கெமிஸ்ட்களைத் தவிர மற்றவர்கள் 20 வார கால கர்ப்பகால வரம்பை அறிந்திருக்கின்றனர். அபார்ஷன் சட்டபூர்வமானது என்று தெரிவித்த 15% கெமிஸ்ட்ஸ், எம்.ஏ காம்பி-பேக் பயனுக்கான சரியான கர்ப்பகால வரம்பையும் (ஒன்பது வாரங்கள்) தெரிவிக்க முடிந்தது.

எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் பற்றிய கெமிஸ்ட்களின் உணர்வுகள் என்ன?

தமிழ்நாட்டில் உள்ள கெமிஸ்ட்களில் பாதிப்பேர் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் பெண்களுக்குப் பயனுள்ளதாக காண்கிறார்கள். 73% கெமிஸ்ட்ஸ் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் கிடைப்பது நாட்டில் அபார்ஷன்களின் எண்ணிக்கையை அதிகரித்துள்ளதாக கருதுகிறார்கள்.

மிஸ்ட்ரி ஷாப்பிங் கண்டுபிடிப்புகள் என்ன குறிப்பிடுகின்றன?

மிகக் குறைந்த எம்.ஏ இருப்பு வீதம் இருந்ததால், தமிழகத்தில் உள்ள 50 கெமிஸ்ட்களிடம் இந்த மிஸ்ட்ரி ஷாப்பிங் முறை நடத்தப்பட்டது. ஐந்து மாதிரி நகரங்களில் ஒவ்வொன்றிலும், எம்.ஏ ட்ரக்ஸ்களின் இருப்பை சரிபார்க்க, டாக்டர் பரிந்துரை இல்லாத மர்ம நபரால், கூடுதலாக 10 கெமிஸ்ட்ஸை அணுகினார்கள். எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் இருப்பு வைக்காத 92% கெமிஸ்ட்ஸ் (n=50) மிஸ்ட்ரி ஷாப்பிங் முறை வழியாக அணுகப்பட்டனர். 8% கெமிஸ்ட்ஸ் மருந்துகளை இருப்பு வைத்திருந்தனர்.

தமிழகத்தில் அவசர அபார்ஷன் மாத்திரைகள் பற்றிய திவீரமான வழக்கு

எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் கிடைப்பதைப் புரிந்து கொள்வது தான் ஆய்வின் நோக்கம் என்றாலும், தமிழ்நாட்டில் அவசர அபார்ஷன் மாத்திரைகள் (இ.சி.பி) கையிருப்பு மிகவும் மோசமாக இருப்பதை நாங்கள் கண்டறிந்தோம். தமிழ்நாட்டில் உள்ள மொத்த மாதிரிகளில் (n=200) ஆறு கெமிஸ்ட்ஸ் மட்டுமே இ.சி.பி களை இருப்பு வைத்து அறிக்கை அளித்தனர் மற்றும் ஸ்டாக் செய்யாதவர்களில் 90% பேர் இந்த மாத்திரைகள் மாநிலத்தில் தடை செய்யப்பட்டுள்ளதாக தவறான கருத்து தெரிவித்துள்ளனர். ஒரு மாநிலமாக, தமிழகம் அபார்ஷன் அறுவைச் சிகிச்சைகளை அதிகம் சார்ந்துள்ளது (94% அபார்ஷன் முறைகளை ஏற்றுக்கொள்பவர்களில் 3 பேர் இந்த முறையை பின்பற்றுகிறார்கள்) மற்றும் இடைவெளி முறைகளின் பயன்பாடு குறைவாக உள்ளது. அத்தகைய சூழ்நிலையில், பெண்கள் ஒரு தேவையில்லாமல் காப்பமடையாமலிருக்க இ.சி.பி கள் எளிதாக கிடைக்க வேண்டிய பெரிய தேவை உள்ளது. ஸ்டேட் ட்ரக் கண்ட்ரோல் அத்தாரிட்டிஸ் நிலைமையை தெளிவுபடுத்த வேண்டும் மற்றும் இந்த முக்கியமான மருந்து கெமிஸ்ட்களால் இருப்பு வைக்கவேண்டும் மற்றும் மாநிலத்தில் எளிதாக கிடைப்பதை உறுதி செய்ய வேண்டும்.

கண்டுபிடிப்புகள் குறிப்பாகச் சுட்டுகிறது என்ன?

இந்த ஆய்வின் கண்டுபிடிப்புகள், எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் சில்லறை விற்பனை செய்யும் கெமிஸ்ட்களின் அலமாரிகளில் இருந்து மறைந்து வருகின்றன என்ற ஆய்வின் முதல் கட்டத்தில் கவனிக்கப்பட்ட போக்குகளுக்கு ஏற்ப உள்ளன. தமிழகத்தில் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் கிடைப்பதில் தெளிவான சிக்கல்கள் உள்ளன. மாநிலத்தில் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் இருப்பு இல்லாததற்கு அதிகப்படியான கட்டுப்பாடே காரணமாக தெரிகிறது. தமிழகத்தில் சட்ட சிக்கல்கள் மற்றும் அதிகப்படியான ஆவணவேலையைத் தவிர்க்க 85% கெமிஸ்ட்ஸ் எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் கையிருப்பு வைக்கிறது இல்லை என்று கண்டுபிடிப்புகள் குறிப்பிடுகின்றன. அதிக எண்ணிக்கையில் பெண்கள் அறுவை சிகிச்சை முறையை விட மருத்துவ அபார்ஷன்க்கு முன்னுரிமை அளிப்பதாக சான்றுகள் காட்டுகின்றன. எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் கிடைக்கவில்லை என்றால், அது பெண்களை பாதுகாப்பற்ற முறைகளை நாட வேண்டிய நிலைக்கு தள்ளலாம், இது பேறுகால இறப்பு விகிதத்தைக் குறைப்பதில் நாம் செய்த ஆதாயங்களை மாற்றியமைக்கும்.

● ஆதாயங்களின் மீள்வு

எம்.ஏ ட்ரக்ஸ்களுக்கான அணுகல் சமரசம் செய்யப்பட்டிருந்தால், பெண்கள் பாதுகாப்பற்ற கருக்கலைப்புக்கு கட்டாயப்படுத்தப்படலாம், இது இரண்டு ஆண்டுகளில் செய்யப்பட்ட பேறுகால இறப்பு விகிதத்தில் (எம்.எம்.ஆர்) ஆதாயங்களை மோசமாக பாதிக்கும்.

● குறைக்கப்பட்ட அணுகல் மற்றும் தேர்வு

எம்.ஏ ட்ரக்ஸ்களுக்கான அணுகல் சமரசம் செய்யப்பட்டிருந்தால், பெண்கள் ஒரு அறுவை சிகிச்சை முறை, குறைந்த தேர்வுகளை நாட வேண்டிய கட்டாயம் ஏற்படும், மேலும், ஏற்கனவே அங்கீகரிக்கப்பட்ட வழங்குநர்களின் கடுமையான பற்றாக்குறை உள்ளது.

● பாதுகாப்பான கருக்கலைப்பு செலவு அதிகரிப்பு

எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் மற்றும் ஆலோசனை கட்டணம், அறுவை சிகிச்சை அபார்ஷன் கட்டணத்தைவிட மிகவும் குறைவானது. பல வசதிகள், இந்த நாட்களில், எந்தவொரு மருத்துவ சேவையை வழங்குவதற்கு முன் கோவிட்-19 சோதனைகளை வலியுறுத்த தொடங்கியுள்ளன, இதனால் அபார்ஷன் செலவு அதிகரிக்கும்.

● இ.சி.பி கள் பற்றிய தெளிவுரை

இ.சி.பி கள் மாநிலத்தில் தடை செய்யப்பட்டுள்ளது என்ற தவறான கருத்து நிலவுவதால், ட்ரக் கண்ட்ரோளர் ஜெனரல் ஆஃப் இந்தியா (டி.சி.ஜி.ஐ) மற்றும் அதிகாரிகள் இ.சி.பி கள் மீது உடனடியாக விளக்கம் வழங்க வேண்டிய தேவை உள்ளது. இந்த தடை மாநிலத்தின் இனப்பெருக்கத் தேர்வுகளை மிகவும் பாதிக்கிறது.

நாங்கள் பரிந்துரைக்கிறோம்

● டி.சி.ஜி.ஐ, எம்.ஏ மற்றும் பாலின-சார்பு பாலின-தேர்வு பற்றிய தவறான கருத்தை குறிக்க

எம்.ஏ காம்பி-பேக்ஸ் பால் தெரிவு அபார்ஷன்களுக்கு பயன்படுத்த முடியாது. ஏனெனில் அவை ஒன்பது வாரங்கள் வரை மட்டுமே பயன்படுத்தப்படுவதாக குறிப்பிடப்பட்டுள்ளது, அதே நேரத்தில் கருவின் பாலினம் மிகவும் பொதுவான முறையான அல்ட்ரா சோனோகிராபியைப் பயன்படுத்தி 13-14 வாரங்களுக்குப்பிறகு மட்டுமே தீர்மானிக்கப்படலாம் என்று ஸ்டேட் மற்றும் ட்ரக் அத்தாரிட்டிஸ்க்கு வழிகாட்டுதலை வழங்கலாம். எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் வேறு எந்த ஸ்கெடியூல் ஹெச் மருந்து போலவே பயன்படுத்தப்பட வேண்டும், எனவே அதே தரங்களில் நடத்த வேண்டும். டி.சி.ஜி.ஐ/சுகாதாரம் மற்றும் குடும்ப நலத்துறை அமைச்சகம் (எம்.ஓ.ஹெச்.எஃப்.பி.டபள்யூ) சிவில் சமூக அமைப்புகளுடன் இணைந்து தகவல் கல்வி தொடர்பு (ஐ.இ.சி) பொருள் மற்றும் சுருக்கங்களை உருவாக்கி பிரச்சினையை தெளிவுபடுத்துவதற்கும் மருந்து ஆய்வாளர்களிடையே பரப்புவதற்கும் முடியும்.

- எம்.டி.பி விதிகளைத் திருத்த எம்.பி.பி.எஸ் மருத்துவர்களை எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் பரிந்துரைக்க அனுமதித்தல்

எம்.பி.பி.எஸ் மருத்துவர்களை பரிந்துரைக்க அனுமதிப்பதன் மூலம், பல அபார்ஷன் வழங்குநர்கள் 60,000 - 70,000 இலிருந்து ஒரு மில்லியனுக்கு வரை அதிகரிப்பார்கள். இது பெண்களை மருந்து சீட்டுடன் மருந்தை பெறவும் மருத்துவ ஆதரவு¹ மற்றும் பராமரிப்பு பெறவும் செய்யும். எம்.பி.பி.எஸ் மருத்துவர்களை எம்.ஏ குறித்த குறுகிய, ஆன்லைன் வகுப்பில் உட்பட அனுமதிப்பதின் மூலம், எனவே மெடிக்கல் டெர்மினேஷன் ஆ, 'ப' ப்ரெக்னன்சி (எம்.டி.பி) விதிகளை திருத்தும் போது இதைக் கருத்தில் கொள்ள வேண்டும்.

- எம்.ஏ காம்பி-பேக்ஸ், ஸ்கெடியுல் கே இன் ட்ரக்ஸ் மற்றும் காஸ்மெடிக்ஸ் சட்டத்தின் கீழ் வகைப்படுத்த கருத வேண்டும்

எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் பயன்படுத்த பாதுகாப்பானது மற்றும் பயனரின் ஆரோக்கியத்தில் மோசமான தாக்கத்தை ஏற்படுத்த வாய்ப்பில்லை என்று ஒரு வலுவான ஆதாரம் பரிந்துரைக்கிறது. டபுள்யூ.ஹெச்.ஓ கூட எம்.ஏ ட்ரக்ஸை தன்னுடைய அத்தியாவசிய மருந்துகள் பட்டியல் 2019 இல் பட்டியலிட்டுள்ளது, மேலும் இது மருத்துவ மேற்பார்வை இல்லாமல் 5 பயன்படுத்தலாம் என்று கூறுகிறது. ஸ்கெடியுல் கே இன் கீழ் மருந்துகளை வகைப்படுத்துவது கெமிஸ்ட்ஸ் எதிர்கொள்ளும் மருந்துகளை சேமித்து வைப்பது மற்றும் விற்பனை செய்வது தொடர்பான சில தடைகளை நீக்கும்.

- எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் அணுகும் பெண்களுக்கு ஆதரவை வழங்குதல் - கட்டணமில்லா ஹெல்ப்லைனை அமைத்தல்

விரிவான தகவல்களைக் கொண்ட பெண்களை ஆதரிக்க, எம்.ஏ. காம்பி-பேக்களின் பின்புறத்தில் கட்டணமில்லா ஹெல்ப்லைன் எண் கட்டாயமாகக் காட்டப்பட வேண்டும். இதற்கு எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் இன் உற்பத்தியாளர்கள்/ சந்தைப்படுத்துபவர்கள் மற்றும் இந்திய அரசின் எம்.ஓ.ஹெச்.எ. 'ப'. டபுள்யூ ஆகியவை இணைந்து நிதியளிக்கலாம்.

- ஐ.இ.சி மற்றும் மீடியா அவுட்ரீச் மூலம் பாதுகாப்பான அபார்ஷன் தகவல்தொடர்புக்கான முதலீடு அதிகரித்தது

அபார்ஷனுக்கு அரசாங்க ஐ.இ.சி மற்றும் நடத்தை மாற்ற தொடர்பு (பி.சி.சி) அவுட்ரீச் நடவடிக்கைகளில் போதுமான பாதுகாப்பு கிடைக்காது. கட்டுக்கதைகளை தெளிவுபடுத்துவதற்கும் சட்டத்தின் விதிகள் குறித்து விழிப்புணர்வை ஏற்படுத்துவதற்கும் பாதுகாப்பான கருக்கலைப்பு தகவல்தொடர்புக்கு அதிக முதலீடு செய்வதை எம்.ஓ.ஹெச்.எ. 'ப'. டபுள்யூ கருத்தில் கொள்ள வேண்டும்.

- மத்திய மருந்துகளின் நிலையான கட்டுப்பாட்டு அமைப்பு ஒப்புதல்/தேவைகள் மற்றும் எம்டிபி சட்டத்தை ஒத்திசைத்தல்

2003 இல் திருத்தப்பட்ட எம்டிபி விதிகள் ஏழு வார கார்ப்பம் வரை கார்ப்பத்தை முடிக்க எம்.ஏ ட்ரக்ஸைப் பயன்படுத்த அனுமதிக்கின்றன, அதே நேரத்தில் காம்பி-பேக்கிற்கான டி.சி.ஜி.ஐ ஒன்பது வாரங்கள் வரை ஒப்புதல் அளிக்கிறது. எம்.ஏ. காம்பி-பேக்கிற்காக டி.சி.ஜி.ஐ 2019 இல் வழங்கிய புதிய லேபிளிங் வழிகாட்டுதலும் தெரிகிறது ("எச்சரிக்கை: ஒரு சேவை வழங்குநரின் மேற்பார்வையின் கீழ் மற்றும் எம்.டி.பி சட்டம் 2002 மற்றும் எம்.டி.பி விதிகள் 2003 இன் கீழ் குறிப்பிடப்பட்டுள்ள மருத்துவ இடத்தில் மட்டுமே தயாரிப்பு பயன்படுத்தப்பட வேண்டும்") இந்த மருந்துகளை சில்லறை மருந்தகங்களால் சேமித்து விற்க முடியாது என்று தவறாகப் புரிந்து கொள்ளப்படுகிறது. டபுள்யூ.ஹெச்.ஓ பரிந்துரைக்கு ஏற்ப எம்.ஏ ட்ரக்ஸ் பயன்பாட்டிற்கான கார்ப்பகால வரம்பை 12 வாரங்கள் வரை அதிகரிப்பதை டி.சி.ஜி.ஐ/எம்.ஓ.ஹெச்.எ. 'ப'. டபுள்யூ கருத்தில் கொள்ள வேண்டும் மற்றும் கீழே குழப்பத்தை உருவாக்கும் என்று தோன்றும் லேபிளிங் வழிகாட்டலை திரும்பப் பெற வேண்டும்

முழு அறிக்கையையும் இங்கே அணுகலாம்:

<https://bit.ly/2E5SwTj>

Citation

Chandrashekar, VS; Choudhuri, D and Vajpeyi, A. FRHS India, 2020, Availability of Medical Abortion Drugs in the Markets of Six Indian States, 2020

References

- ¹Chandrashekar, VS; Vajpeyi, A. and Sharma, K. Availability Of Medical Abortion Drugs In The Markets Of Four Indian States, 2018. 2019, <http://www.pratigyacampaign.org/wp-content/uploads/2019/08/availability-of-medical-abortion-drugs-in-the-markets-of-four-indian-states-2018.pdf>
- ²Singh S et al., Abortion and Unintended Pregnancy in Six Indian States: Findings and Implications for Policies and Programs, New York: Guttmacher Institute, 2018, <https://www.guttmacher.org/report/abortion-unintended-pregnancy-six-stat....>
- ³International Institute for Population Sciences (IIPS) and ICF. 2017. National Family Health Survey (NFHS-4), 2015-16: India. Mumbai: IIPS
- ⁴Improving Access to Safe Medical Abortions, Why expanding the Provider Base is essential <https://pratigyacampaign.org/wp-content/uploads/2019/09/improving-access-to-safe-medical-abortions-english.pdf>
- ⁵World Health Organization.(2019). World Health Organization model list of essential medicines: 21st list 2019. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/325771>. License: CC BY-NC-SA 3.0 IGO